

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ
Sivil Toplum Kuruluşları
Eğitim ve Araştırma Birimi

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARINDA YENİ YÖNTEMLER NANCY PEARSON

**STK Yönetimi
Konferans Yazıları no 3, 2003**

Sivil Toplumda Yeni Yöntemler

Nancy L. Pearson, M.S.W., L.I.S.W.
Yeni Taktikler Eğitim Sorumlusu
The Center for Victims of Torture
(İşkence Kurbanları Merkezi)

Genel Bakış

- Sunuş
- Strateji ve Taktiklerin Önemi
- Yeni Taktikler Projesinin Arkaplanı
- Stratejik ve Taktik Düşünme – İnsan Hakları Taktik Haritasında gerçek hayatta Yeni Taktikleri kullanan sivil toplum uygulamaları

NEDEN

strateji ve taktikler?

No 1:

**Eğer nereye gitmek
istediğinizi
bilmiyorsanız, oraya
asla varamazsınız.**

No 2:

Eğer amacınıza ulaşmak için bir “yol haritası” geliştirmezseniz, yine oraya varamayabilirsiniz.

Strateji ve taktikler “yol haritası”nı yaratmak için birlikte rol alır:

Strateji neyin yapılmasının önemli olduğunu tanımlar...

taktikler neyin nasıl yapılacağını kapsar.

Yeni Taktikler Projesi

Oluřturulması

İşkence Kurbanları Merkezi

- 1985'te kuruldu.
- 60'dan fazla ülkeden gelen işkence mağdurlarına rehabilitasyon tedavisi ve destek hizmetleri sağlar.
- Misyonumuzun yöneldiği hedef dünya çapında işkence kullanımının durdurulmasıdır.
- **Yeni Taktikler Projesi** işkence kullanımının durdurulması için sivil toplumun güçlendirilmesine yönelik geliştirdiğimiz çabalardır.

İnsan Haklarında Yeni Taktikler Projesinin Kurucu Ortakları

- İşkence Kurbanları Merkezi
(Minneapolis, ABD)
- Helsinki Yurttaşlar Derneği - HYD
(İstanbul, Türkiye)
- Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü, İnsan Hakları Merkezi—
TODAİE (Ankara, Türkiye)

İnsan Haklarında Yeni Taktikler Projesinin Diğer Ortakları

- Uluslararası Danışma Kurulu (8)
- Çalışma Grubu Üyeleri (22)
- Bölgesel Ortak Kuruluşlar
 - ◆ Danimarka İnsan Hakları Enstitüsü, **Danimarka**
 - ◆ ICAR Vakfı, **Romanya**
 - ◆ Desmond Tutu Barış Merkezi, **Güney Afrika**
 - ◆ İnsan Hakları Ulusal Koordinatörü, **Peru**

İnsan Hakları Çalışma Grubu

Mariclaire Acosta, Meksika
Miguel Darcy de Oliveira, Brezilya
Clarence Dias, ABD
Camelia Doru, Romanya
Basil Fernando, Hong Kong
Lisa Fredriksson, İsveç
Claudine Haenni, İsviçre
Bahey El Din Hassan, Mısır
Salma Khan, Bangladeş
Morten Kjaerum, Danimarka
Norine MacDonald, Kanada
Sofia Macher, Peru
Liam Mahony, ABD
Jens Modvig, Danimarka
Joseph Otteh, Nijerya
Luis Moreno Ocampo Arjantin
Boris Pustintsev, Rusya
Mark Ritchie, ABD
Sir Nigel Rodley, Birleşik Krallık
Kailash Satyarthi, Hindistan
Rajesh Tandon, Hindistan
Glenda Wildschut, Güney Afrika

DANIŞMA KURULU

- **J. Brian Atwood**, Eski US AID Yöneticisi
- **The Rt. Hon. Kim Campbell**, Eski Kanada başbakanı
- **The Hon. Justice Richard J. Goldstone**, Güney Afrika Anayasa Mahkemesi Yargıcı
- **The Hon. Walter F. Mondale**, Eski ABD başkan yardımcısı
- **The Hon. Michel Rocard**, Eski Fransa Başbakanı
- **Edson W. Spencer**, Ford Vakfı'nın eski Yönetim Kurulu başkanı
- **Mario Vargas Llosa**, Perulu romancı
- **Elie Wiesel**, Nobel Barış ödülü sahibi

Taktik Haritalama

sürecinden elde edilen dersler

Taktik Haritalama Süreci

İşkencenin durdurulması çalışmalarının içinde yer alan uluslararası düzeyde bir grup uzman 1998’de, işkencenin bütün dünyada 150’den fazla ülke tarafından kullanılmaya devam etmesini neyin mümkün kıldığını tartışmak üzere bir araya geldiler.

İşkenceyi mümkün kılan ve kuşatan ilişkiler ağı ileri derecede karmaşıktır ve birbirini desteklemektedir.

Taktik Haritalama Süreci

Uzmanlar birkaç sonuca vardılar:

#1

İşkenceyi durdurma çabaları büyük ölçüde

- **koordinasyonsuzdur**
- **yalnızca birkaç taktiğin kullanılmasıyla sınırlıdır.**
- **ilgili sistemlerin çok küçük bir bölümünü etkiler**

Haritalama süreci sistemler üzerinde daha büyük baskı oluşturmak üzere geliştirilen **yeni taktiklerin** geliştirilebileceği yerlerdeki aktivitelerde bulunan büyük boşlukları ortaya çıkarır.

Taktik haritalamadan alınan dersler

#2

Taktiklerin nasıl bir diğeriyle ilişkili olduğunu anladığımız zaman daha koordineli bir strateji ortaya çıkabilir:

- bağımsız
- birbirini güçlendiren
- bir diğeriyle çatışan

Taktik haritalama, aşağıdaki alanlar hakkında düşünmek için kullanılabilir:

- İşkenceyi kabul edilmez kılmak için etkilenmesi gereken kilit önemdeki ilişkiler.
- Halen kullanılan ya da kullanılabilecek durumda olan taktikler ve bunların sizin hedeflemek istediğiniz ilişkileri nasıl etkileyeceği.
- Nasıl işin içine alınabileceklerini düşünmeye başlamak için, halen kullanılan taktiklerden etkilenmeyen kilit önemdeki ilişkiler ve toplumsal gruplar.
- Daha eksiksiz ve etkili bir strateji için müttefikleri tanımlamak ve anlaşma yapmak.

Yeni Taktik Araçları

Kısa bir gözden geçirme

Yeni Taktikler Çalışma Kitabı

Yeni Taktikler Çalışma Kitabı

- Kaynak olarak kullanılır.
- Geniş ölçekli taktik olasılıklar sağlayacak gerçek yaşam örnekleri resmederek taktik düşünmeyi geliştirir.
- Ağ oluşumu ve çapraz-öğrenme için fikirleri geliştirir.

Çalışma Kitabı'nın

2. Taslağındaki Kategoriler:

- Ticaret
- Sivil Toplum
- Devlet
- Polis ve Ordu
- Sağlık Hizmetleri
- Koalisyonlar
- Eğitim/Öğretim
- Uluslararası Hukuk
- Kurumlar
- İzleme
- Yaptırımlar
- Teknoloji

Yeni **Gözden Geçirilmiş** bir
YENİ TAKTİKLER Çalışma Kitabı
şunlar için taktikler oluşturur:

- Geliştirme (insan hakları kültürünün inşası)
- Koruma
- Girişim
- Yeniden yapım-onarım

İnsan Hakları Uygulayıcılarını Eğitmek

Bölgesel Eğitim Atölyeleri

Bölgesel Eğitim Atölyeleri

- **Doğu ve Orta Avrupa ve Türkiye** 17-24 Nisan 2002 Sinaia, Romanya'da yapıldı.

- **Batı Grubu** (Kanada, Batı Avrupa ve Birleşik Devletler) 16-23 Kasım 2003'te yapılacak.

- **Orta Doğu Semineri** 4-7 Eylül, 2004

- **Asya** 2004 başlarında yapılacak.

- **Afrika** 17-25 Mayıs 2003, Cape Town, Güney Afrika'da yapılacak.

- **Latin Amerika** Mart 2004 Peru'da yapılacak.

Bölgesel çapraz öğretim atölyeleri:

- İnsan hakları uygulayıcılarını diğerleri tarafından yeni geliştirilen taktiklerle eğitmek
- Diğer insan hakları uygulayıcılarını eğitebilecek eğitmenleri eğitmek
- Taktik eğitim kitapçıkları geliştirmek
- 50-60 taktik eğitmeni arasında ağ geliştirmek

Çevrim-içi

İnternet sitesi veritabanı

ve Malzemelere erişim

İnternet sitesi: www.newtactics.org

- Arama yapılabilir taktikler veritabanı
- Taktik kitapçıklar—Bunlar Bölgesel Eğitim Atölyelerinde sunulan taktiklere derinlemesine bakmayı sağlar
- Yeni Taktikler projesi aktiviteleri üzerinde güncellemeler
- Ek kaynaklar ve bağlantılar

Uluslararası Sempozyum

Ankara, Türkiye 2004

Uluslararası Sempozyum:

- Büyük insan hakları camiasına, devlet yetkililerine ve başkalarına, uygulanabilir olan taktiklerin ne kadar çok sayıda olduğunu gösterecek
- Başarılı ve gelecek vadeden taktiklerle ilgili bilgiyi ve eğitim malzemesini yaratacak ve dağıtımını yapacak

Uluslararası Sempozyum:

- Uluslararası yeni yöntemler ağını inşa edecek
- Farklı alanlardan bir grup insan hakları savunucusu arasında işbirliğini geliştirerek insan hakları sorunlarını çözmek için yeni stratejik yaklaşımların geliştirilmesini destekleyecek

Gerçek yaşam
örnekleriyle

Taktik Haritası'nı
kullanmak

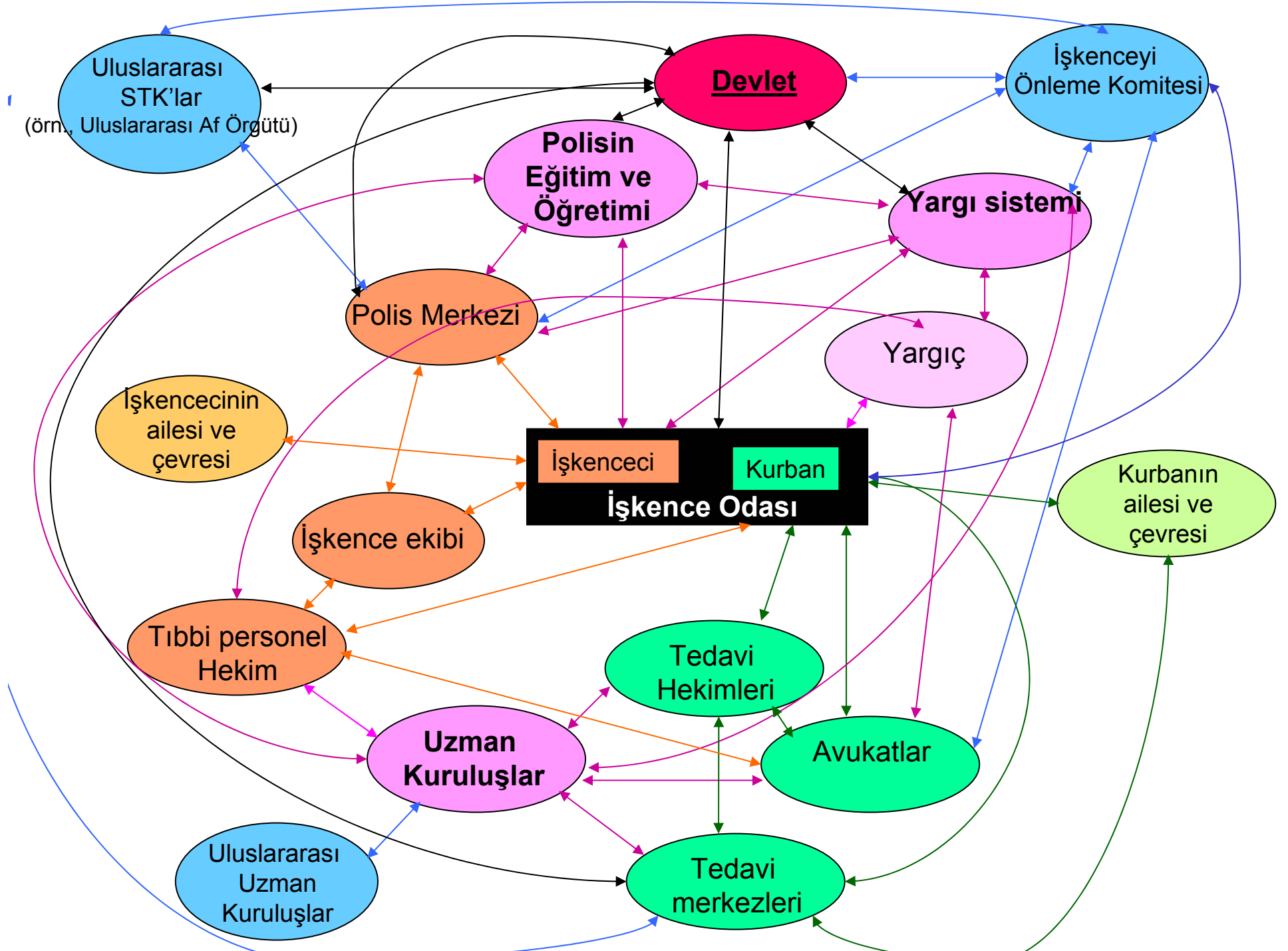
“Taktik” verili bir durumu etkilemek için kullanılan özgöl ya da somut eylemdir.

Taktik hartitayı kullanmak

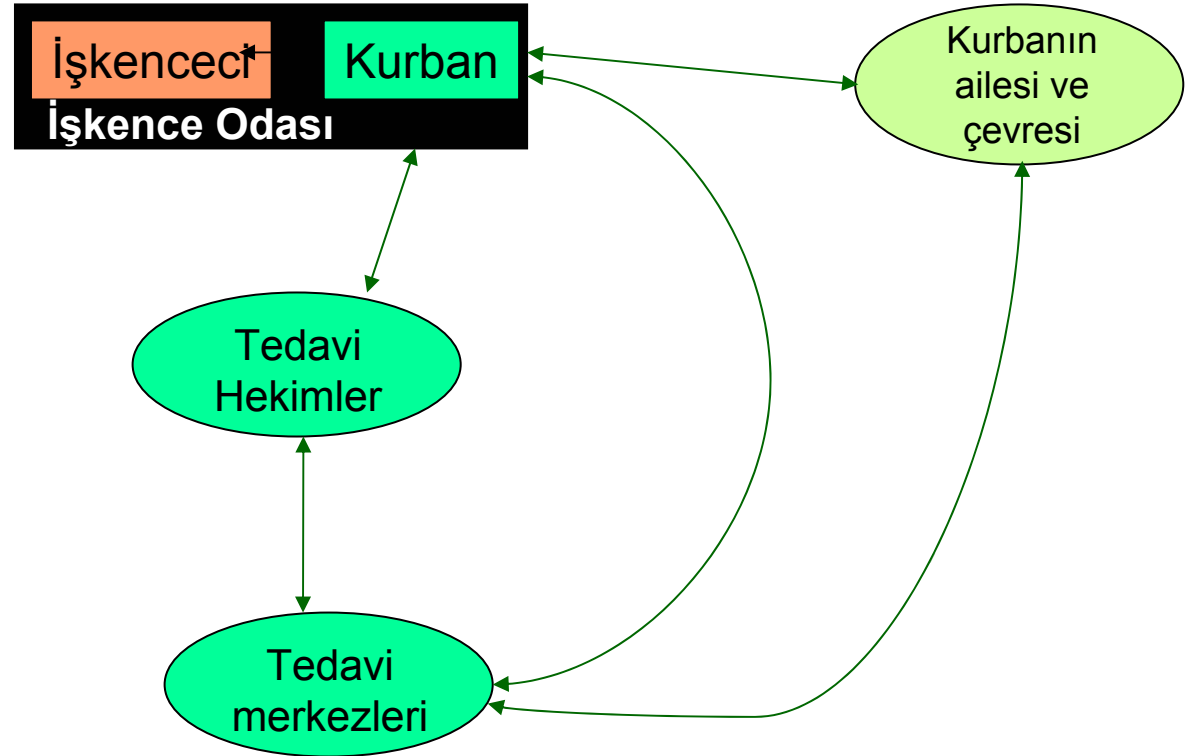
Sivil toplumda yeni yöntemler- taktiklerin farklı hedeflere ve alanlara nasıl uygulandığını göreceğiz.

İşkencedeki durumunu kullanarak

- İşkence mağdurları
- Polis
- Profesyoneller
(doktorlar/avukatlar)
- Aile, Komşular & Cemaatler
- Devlet
- Uluslararası toplum ve mekanizmalar

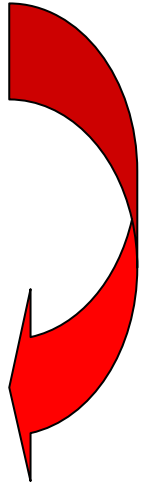

İşkence tedavi programları başlangıçta sadece işkence mağdurları ve onların ailelerinin ilgi alanına giriyordu. Şu anda dünya çapında 200’den fazla işkence tedavi programı bulunmaktadır. İşkence kullanımına etki eden taktiklerdeki doğal artışın bazıları hekimler tarafından ortaya çıkarılmıştır.

İşkence kurbanları ve doktorları

Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV) işkence kurbanları için beş merkez işletmektedir. Her merkezde bir pratisyen hekim ve psikiyatrist ile sosyal hizmet uzmanları gibi diğer destek elemanları çalışmaktadır. Bunlar bir “temel sağlık hizmeti” birimi gibi işleyip **tanı ve tedavinin planlanmasını sağlarlar**. Bölgenin hekimleri, klinikleri ve hastaneleri yerel tabip odaları yoluyla yapılan anlaşmalarla gerçek sağlık hizmetini sağlarlar. Bu durum çok sayıda hekimin **tabip odaları** ve **Türk Tabipleri Birliği** ile birlikte davranarak işkenceye son vermek için çalışmaları sonucunu doğurmaktadır.

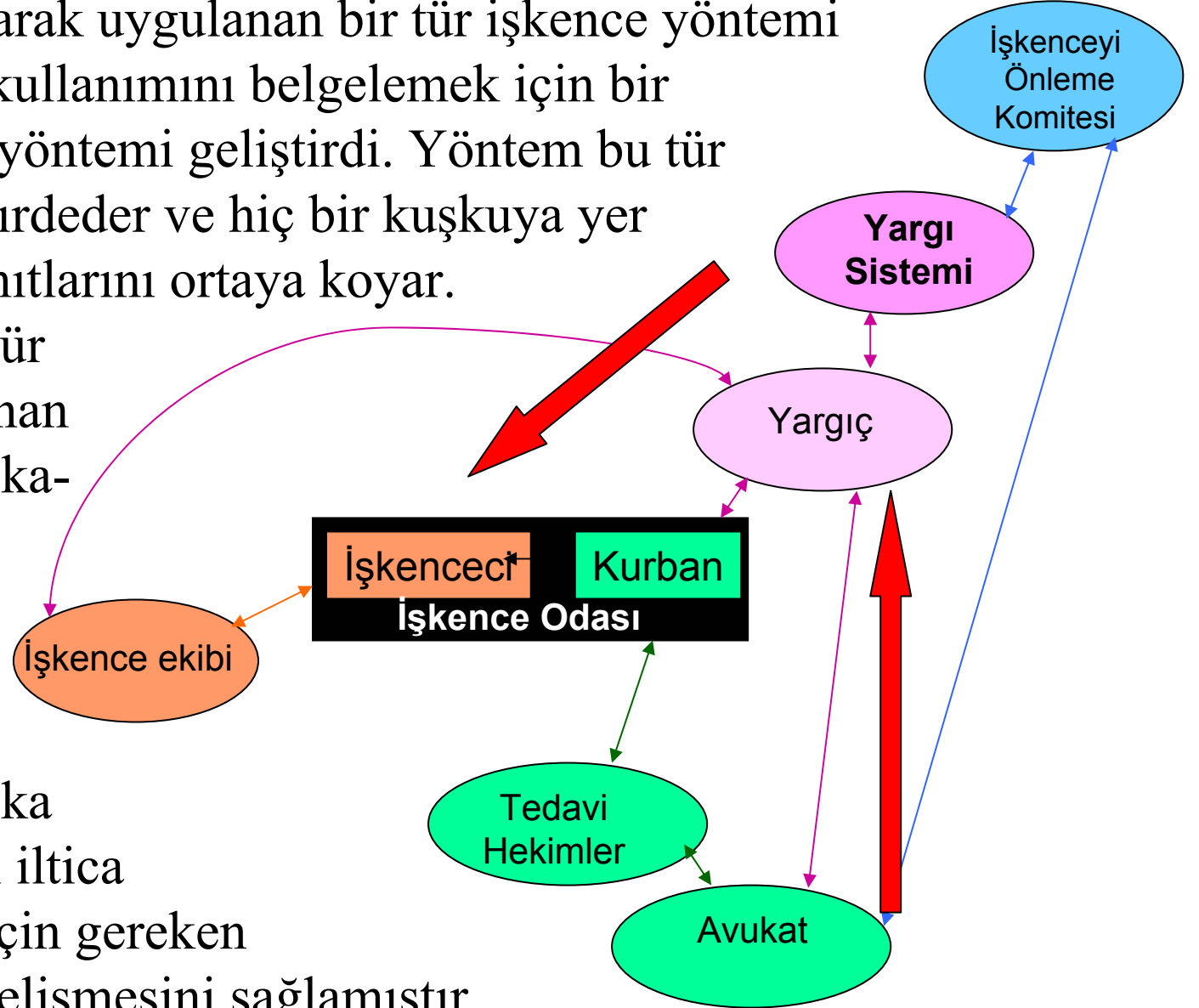

Source: New Tactics Workshop—Health Tactics, HT-7

Doktorlar, kurban ve işkenceci

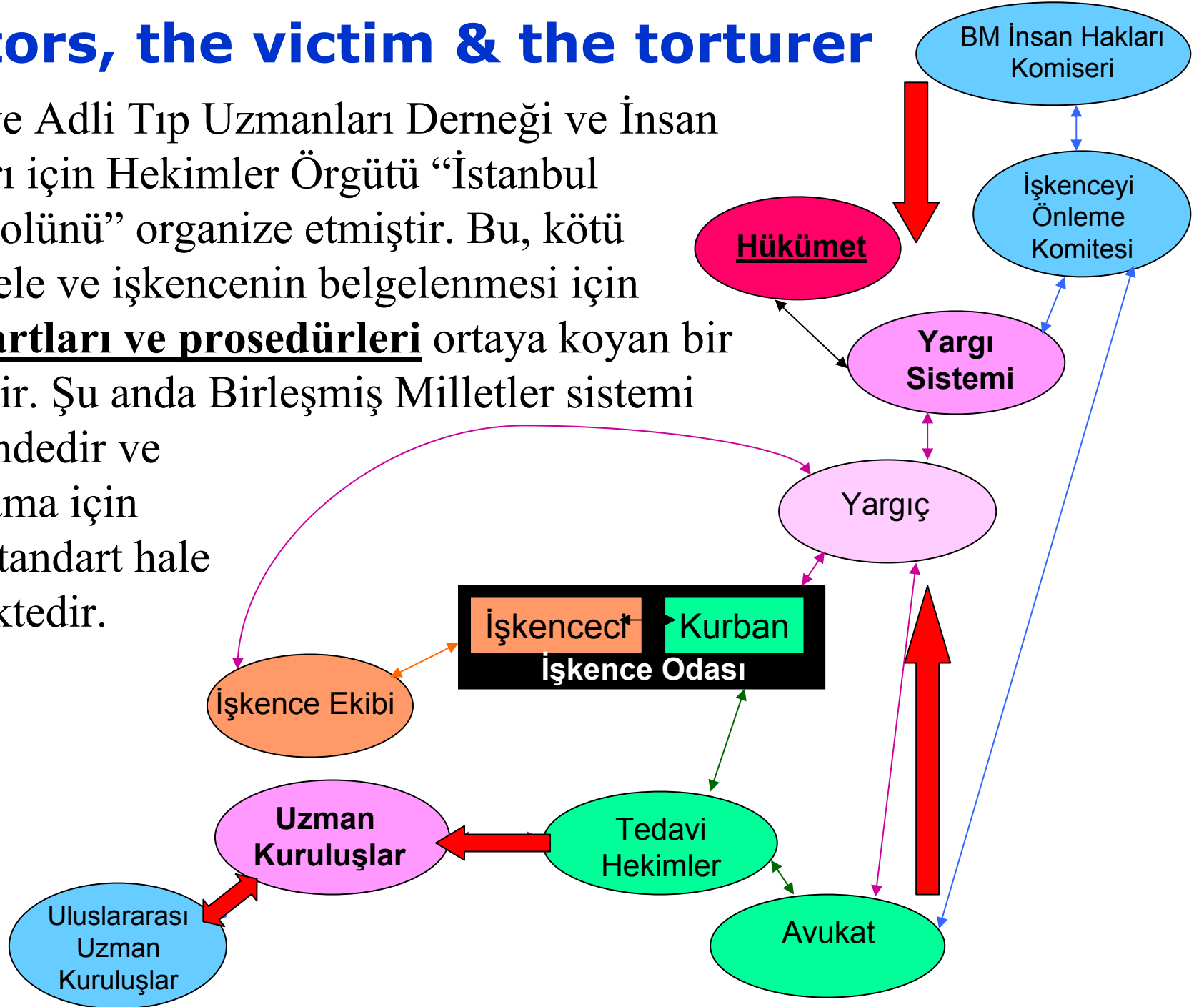
Türkiye İnsan Hakları Vakfı –İzmir Temsilciliği- ayak tabanlarına vurarak uygulanan bir tür işkence yöntemi olan falakanın kullanımını belgelemek için bir radyosintigrafi yöntemi geliştirdi. Yöntem bu tür yaralanmayı ayırdeder ve hiç bir kuşkuya yer bırakmadan kanıtlarını ortaya koyar.

Bu yöntem bu tür işkenceyi kullanan polislere ve başkalarına karşı adli dava açılması için güçlü bir araç yaratmış ve başka ülkelerde siyasi iltica isteyen kişiler için gereken belgelemenin gelişmesini sağlamıştır.

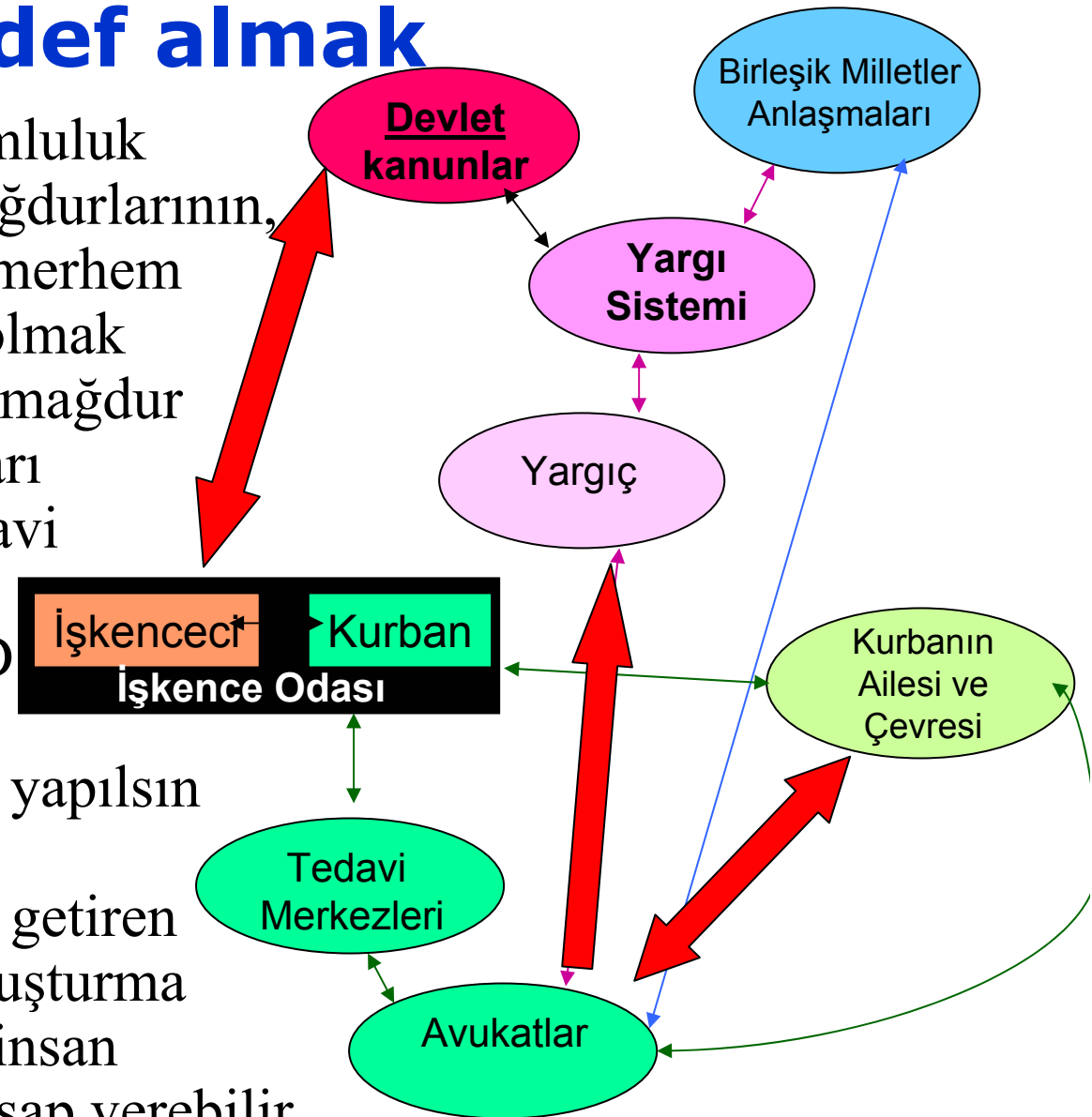

Doctors, the victim & the torturer

Türkiye Adli Tıp Uzmanları Derneği ve İnsan Hakları için Hekimler Örgütü “İstanbul Protokolünü” organize etmiştir. Bu, kötü muamele ve işkencenin belgelenmesi için **standartları ve prosedürleri** ortaya koyan bir belgedir. Şu anda Birleşmiş Milletler sistemi içerisinde ve uygulama için hızla standart hale gelmektedir.

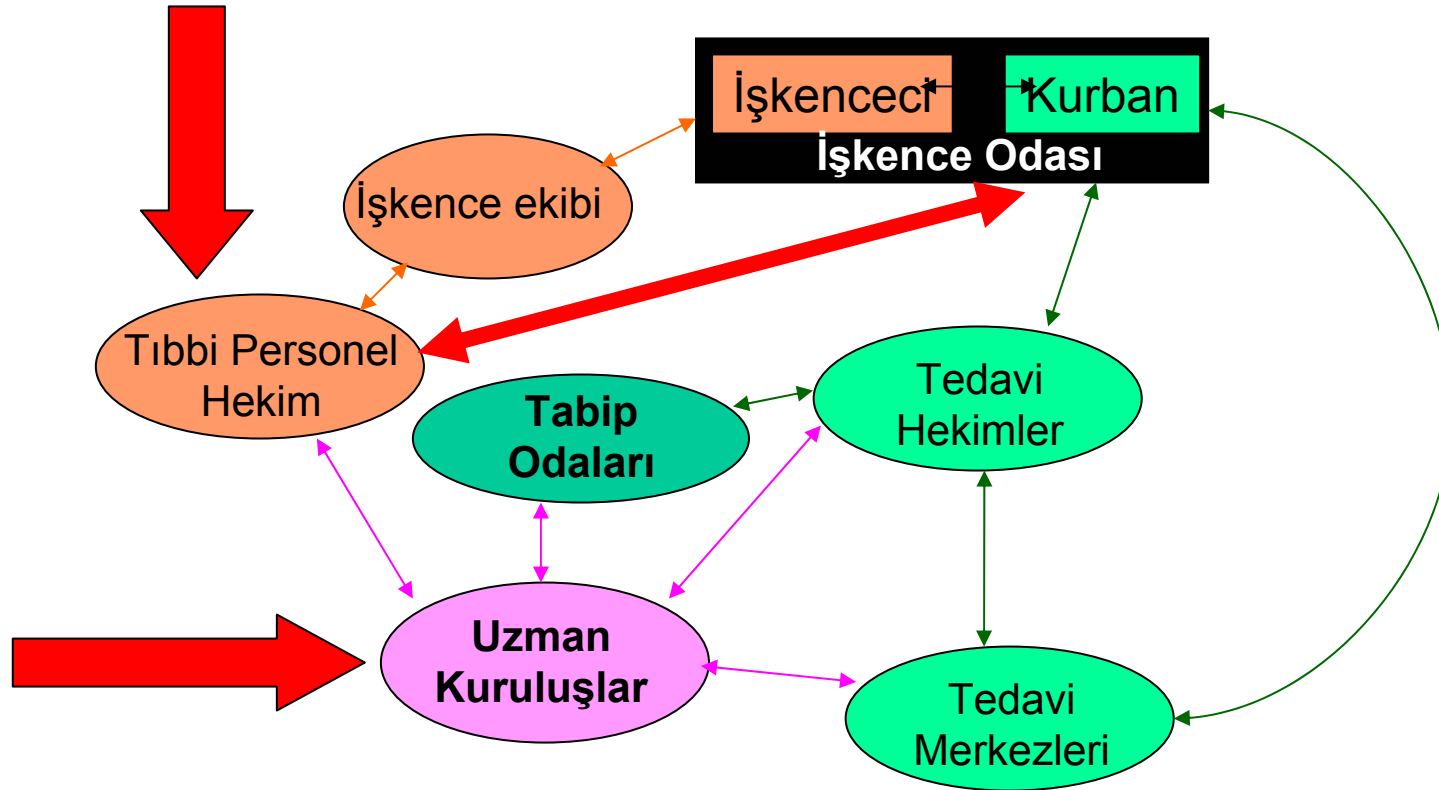

ABD'deki Adalet ve Sorumluluk Merkezi (CJA) işkence mağdurlarının, yaralarına hukuki yollarla merhem bulma arayışına yardımcı olmak amacıyla bütün ABD'deki mağdur topluluklarıyla, insan hakları örgütleriyle ve işkence tedavi merkezleriyle birlikte çalışmaktadır. 1994'te ABD Kongresi işkenceyi nerede ve kim tarafından yapılırsa yapılsın ABD mahkemelerinde yargılanacak bir suç haline getiren "Diğer Haksız Fiilleri Kovuşturma Yasası"nı kabul etti. CJA, insan haklarını ihlal edenlerin hesap verebilir olması için dava açma yolunun kullanılmasında bir araç haline geldi.

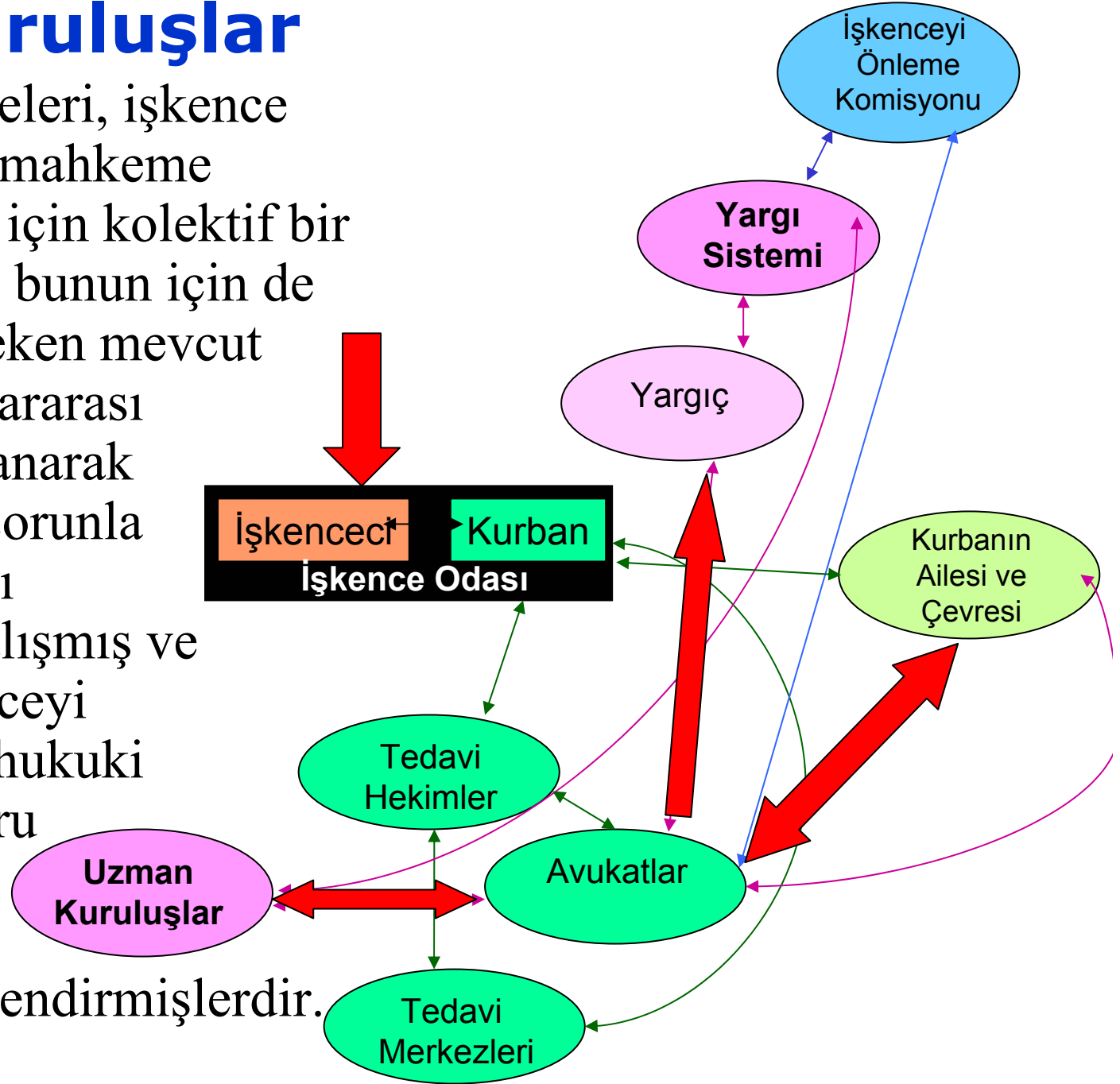
Uzman kuruluşlar

Türkiye’de, adli tabipler yasa tarafından mahkumların koşullarını izlemek ve suistimalleri bildirmekle yükümlü kılınmıştır. Türk Tabipleri Birliği işkence izlerini sistematik olarak görmezden gelenlerin çalışma ehliyetlerini askıya alma gücünü kullanmıştır. Bu taktik Şili, Arjantin ve Uruguay’da işkenceye dahil olanların diplomalarını elinden almak şeklinde de uygulanmıştır.

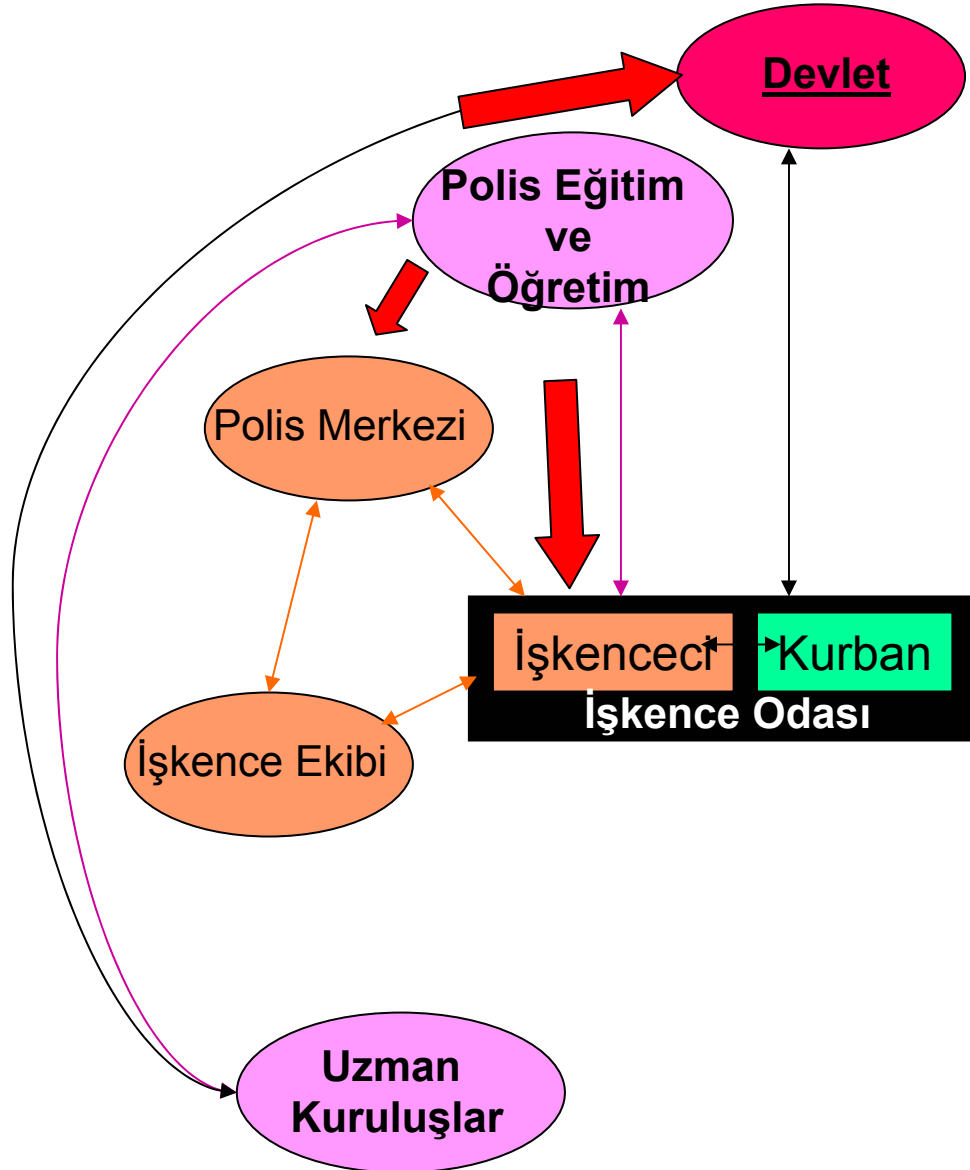

Uzman kuruluşlar

İzmir Barosu üyeleri, işkence suçu işleyenleri mahkeme önüne çıkarmak için kolektif bir çaba geliştirmiş, bunun için de davalar için gereken mevcut yasaları ve uluslararası standartları kullanarak kamuoyundaki sorunla ilgili farkındalığı arttırmak için çalışmış ve kurbanları işkenceyi soruşturmak ve hukuki yolları ve başvuru mercilerini kullanmak yolunda cesaretlendirmişlerdir.

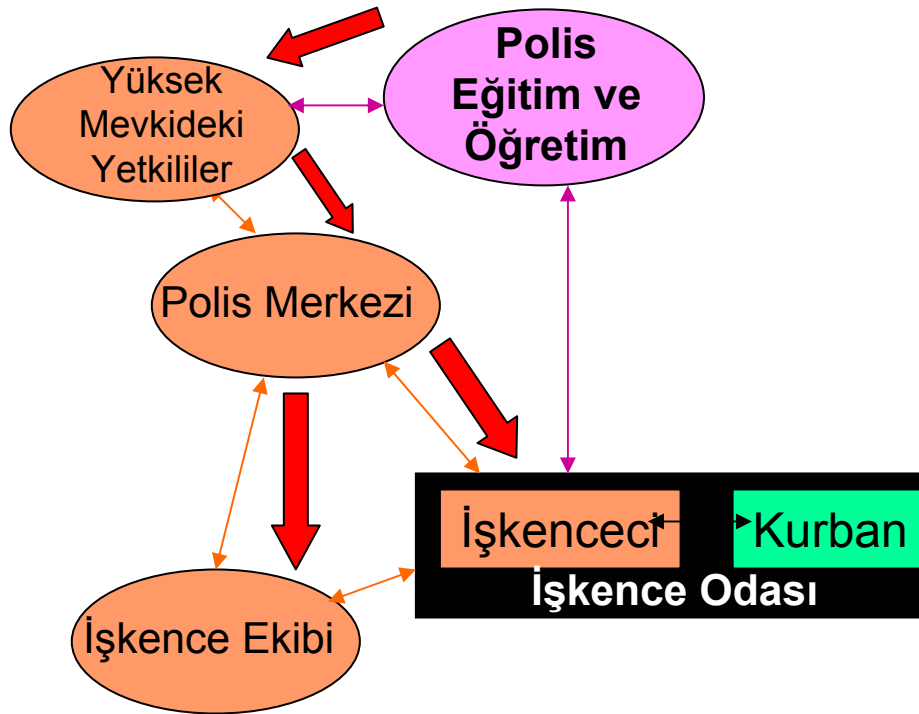

Kuruluşlar ve polis eğitimi

Liberya Ulusal Hukuk Uygulamaları Derneği insan hakları ihlallerinin altında yatan sebepler olarak adlandırdıkları hukuk uygulayıcılarının eğitim eksikliği, disiplinsizlik, liderlik zayıflığı yada siyasi manipölasyonuyla ilgili çalışmak için kurulmuştur. İnsan hakları eğitimi, soruşturma ve hukuki prosedürler eğitimi, şikayetçilere destek ve Liberya'daki üst düzey polis atamalarını etkileme gibi çalışmalar yapmaktadırlar.

Polis eğitimi

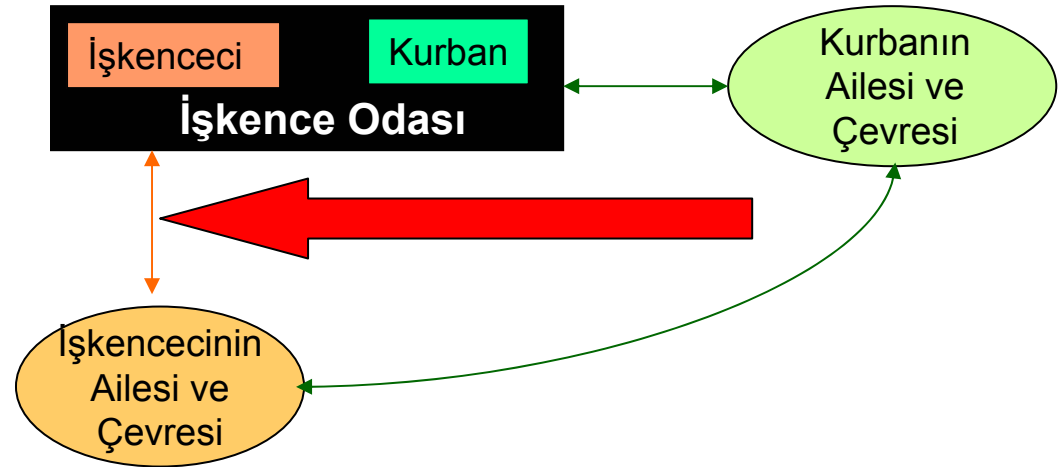

İnsan hakları ihlalleri nedeniyle suçlanan bir polisin mahkemesinde çekilen video görüntüleri, polis akademisi adaylarının insan hakları konusunda sahip oldukları varsayımları ortadan kaldırmak ve insan haklarıyla ilgili yanlış anlamalarını yada yanlış algılamalarını değiştirmelerine yardımcı olmak amacıyla kullanılabilir.

Bu taktik, polis akademisindeki polis adaylarının insan hakları eğitiminde suçlanan kişinin insan haklarını ihlal etmeyen bir soruşturma ve sorgulama prosedürünün kullanımını anlamak ve değer vermekle birleştirmek için daha geniş bir stratejinin bir parçası olarak kullanılmıştır.

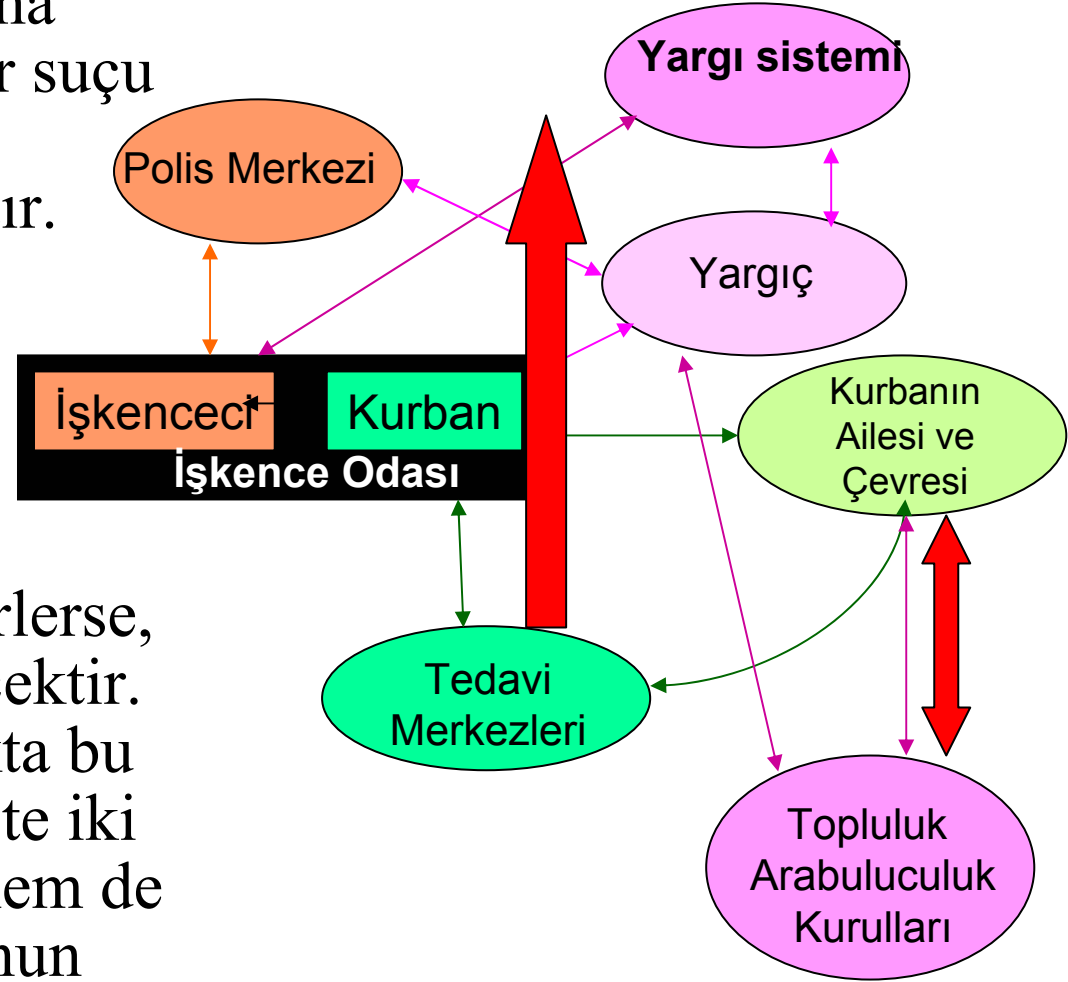
Topluma yönelik girişimler

Şili’de işkence kurbanlarını destekleyen aileler ve örgütler namı işkencecilerin kimliğini ortaya çıkarmışlardır. İşkencecinin evi önünde ailesinin ve komşularının görebileceği şekilde, onun ve kurbanlarının resmini taşıyarak dururlar. Bu, işkencecilerin oturdukları mahalleden ve ülkeden utanç içinde kaçmalarına neden olmuştur.

Topluma yönelik girişimler

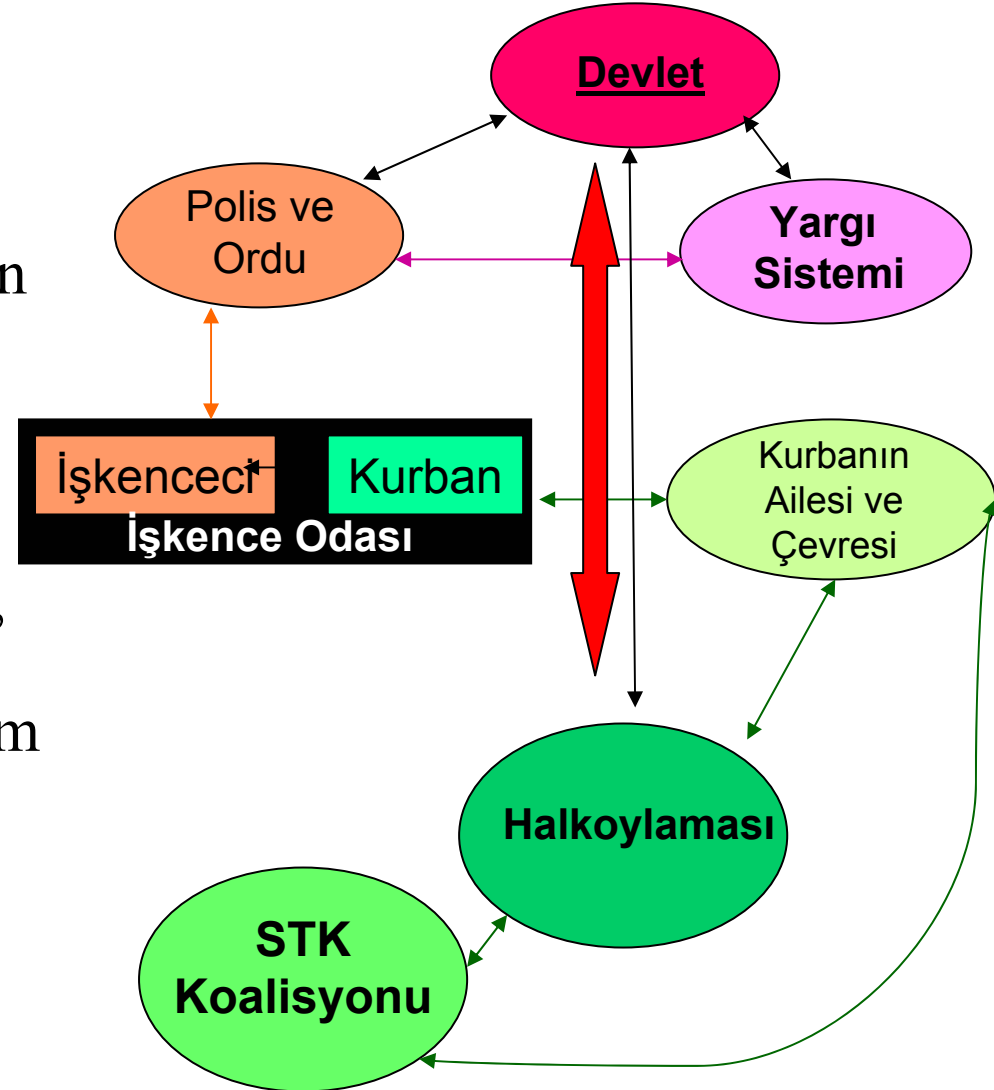
Nepal'deki İşkence Kurbanları Merkezi işkence kurbanlarına çoğunlukla işlemedikleri bir suçu itiraf ettirmek için işkence yapıldığını ortaya çıkarmıştır. Polisi devreden çıkarmak amacıyla bir topluluk içi arabuluculuk projesi başlatmışlardır. Eğer insanlar ihtilaflarını polisi devreye sokmadan çözebilirlerse, daha az insan işkence görecektir. Özellikle belalı bir toplulukta bu süreç polis müdahalesini üçte iki azaltmış ve hem topluluk, hem de polis ve yargı sistemi memnun kalmıştır.

Geniş çaplı sivil toplum girişimleri

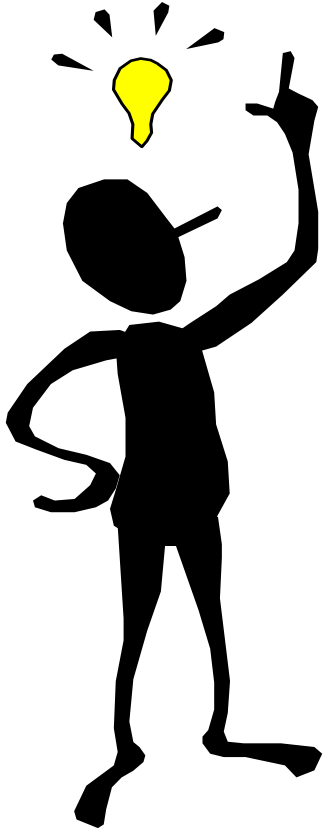
Arjantin’de STK’lar arası bir koalisyon hükümetin insan hakları ile ilgili canavarca ihlallere ve suistimallere karışan asker ve polisler geneli af çıkarma planlarına karşı az bilinen bir halkoylaması yasasını kullanmıştır.

Bu çaba başarıya ulaşmasa da, halkoylaması yasası bugün birçok başka önemli sivil toplum hadiselerinde, özellikle de IMF’nin empoze ettiği sert önlemlerle bağlantılı yoksulluğun azaltılmasında başarıyla kullanılmaktadır.

Diğer amaçlar için Taktik Haritalama

Romanya'da bulunan ICAR Vakfı taktik haritaları Romanya'da her yere yayılmış bulunan yolsuzlukları ortaya çıkarmak için kullanmak isteyen gazetecilerle paylaşmıştır. Bunlar gerçekte kişileri ve onların konumlarını kamuoyu tarafından tanınmalarını sağlayacak şekilde ortaya çıkarmaktadır.

Sorular ve Tartışma